

דברים זרים להתעות בני ישראל כאשר נתברר אצלי שעשו כן בכמה חבורים^פ.

ועוד יותר נתברר זה על פי מכתב כת"י מהראש שבהם אשר התחיל לעורר צרעת הזו בארצות אשכנז בדורות שלפני פנינו ואשר בכבודו יתיימרו כולם, הוא במכתבו לאחד מריעיו במדינת פולין **יעצו בפירוש על זה להדפיס דברים על שם הקדמונים כרמב"ן וחביריו ויכתוב בהם ככל העולה על רוחו** ובזה יוכל להמשיך לב העם אליו ולאשר לא עלתה לו לרעו הנזכר עצתו זו סופו המיר דתו כן יאבדו כל החפצים להחטיא את הרבים.

וכל קובץ וחבור הנדפס ויצא לאור על ידי אנשים כאלו צריך חקירה ודרישה הרבה אם לא נמצא בו תערובת זר^פ, וכ"ש מה שחברו הם אף אם לא ימצאו בפירוש נגד דברי רז"ל או אפי' ברמז גלוי, על הרוב המבקר אחריהם ומחטט היטב ימצא מה שבלבם, ובכלל כל ענייניהם לדבר בדברי הבאי ולהתלוץ במנהגי ישראל הקדושים וכיוצא, וכבר כתב הרמב"ם [סוף הלכות טומאת צרעת] זה דרך ישיבת הלצים הרשעים בתחלה מרבין דברי הבאי כו' ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים כו' ומתוך כך יהי' להן הרגל לדבר בנביאים כו' ומתוך כך באים לדבר באלקים וכופרין בעיקר כו', וזה אמת יוכלו להעיד עליו מעדות הנסיון ומעשים בכל יום מאנשים כאלה, ולפיכך כללנו זכרון זה באזהרת השמר פן תשכח כי הוא הגורם בסוף שכחה וכפירה בהשי"ת ודי בזה כאן:

אח"ח 1234567

[ר' צדוק הכהן בספר הזכרונות]

יש אצלי היורה דעה של הגאון אביו של החזו"א זצלה"ה, וכתוב שם בכת"י^ק [על דף הראשון עמוד ב' במקום שכתבו המדפיסים על דבר המלואים] וז"ל: "בסוף השמטת המלואים חתם שמו מרדכי והוא מרדכי פלונגיאן מווילנא הידוע וזכה שיקבע דבריו בתוך היו"ד מפני שהוא המגיה בדפוס ראם. וכידוע וכאשר חתם את עצמו בהקדמת המדרשים החדשים מדפוס הנ"ל אשר גם שם נתנו לו המדפיסים יד ושם שלא כהוגן להיות הבורר בתוך ספר הקדוש יפה תואר^ל, ועל כן אולי ימצא איזו דבר שלא כהוגן בספר מלואים לא יקשה

^פ וכתב החזון איש [או"ח סי' ל"ט ס"ק ו'], אין לסמוך על כתבי יד הנמצאים בהפסקת מסורת דור דור. ועד"ז כתב עוד [קובץ אגרות ח"ב, סי' כ"ג], "הצילומים מהכת"י, אין דרכי להעמיד עליהם כי לא ידענו מי כתבם" כו'. וכתב עוד [או"ח סי' ס"ז, י"ב] "איני יודע אם אפשר לסמוך על הנדפסים מחדש שכבר הפסיקה המסורה בינינו", וכתוב בקוב"א [ח"א, כ"ו] זכורני שהיה משפט (ברוסיה) על התלמידים שהישלו את הפרופסור שהטמינו כת"י בארץ כדי שימצאו בשעת חפירה (ארכיאולוגית), והפור' חיבר ספר שלם על הכת"י הנמצא.

^פ הנה לאחרונה נתגלו סתירות בין הכתבי ידות של "מאמר האגדות" לרבינו אברהם בן הרמב"ם הנדפס ע"י דפוס האחים ראם כהקדמה לספר עין יעקב, אשר מטילים ספק ביחוס עיקר המאמר. וגם בכת"י הערבי הנמצא בב' מקומות בעולם נמצא רק קטעים של החילוקים שבסוף המאמר [וגם משמע כן מספר אמרי יושר על המדרש רבה שמביא שראה מאמר קצר מר"א, ואינו מעתיק אלא החילוקים בלבד] וידוע כאשר נשאל מרן הגר"א קטלער זצ"ל אם יש בה כדי לסמוך עליו השיב שאיננה כפי המסורת שלנו. ואמנם גם ניכר מתוך העתקתם של המו"ל [אשר לראשונה נדפס ע"י המשכילים בקובצם הידוע "כרם חמד"] שגם הם היו נבוכים בייחוסם, ממה שזייפו חתימת שמו בסוף המאמר שלא כפי הנמצא בשום כתבי ידות [וגם בכת"י שמצאו בעובנו של ר"ד אופנהיימר ליתא] כיון שהוא באמת חלק מספר המספיק ואיננה אגרת בפנ"ע, וזה מעורר שהם ג"כ מסופקים היו באמיתות יחוסה.

^ל ודוגמא לזה, הנה במדרש בראשית רבה (פי"ט פסקא ה', ובגמרא סנהדרין ק"ח ב') דיברו חז"ל על מציאות העוף הנקרא "חול" והעידו עליה שהוא חי לעולם, ובספר יפה תואר הארוכה המקורי שנכתב על